

Studiedag Leesbevordering

De grote verleiding

Den Bell, Antwerpen - 2 februari 2012

Lezen als emotie

“Sommige passages heb ik overgeslagen,” bekende leesjuf **Hedwige Buys**. “Ze waren te hard om voor te lezen.” Eerder op de dag had een andere spreker al aangegeven dat ze Tonio, het boek van A.F.Th. van der Heijden over zijn zoon die omkwam in een verkeersongeval nog niet had durven lezen. Emoties, daar draaide het wel vaker om op deze studiedag over leesplezier.

“Vanwaar halen kinderen een ‘gout de lire’?” was de centrale vraag. Antropologe **Michèle Petit** putte uit haar ervaring om een — emotioneel — lijstje op te stellen. ‘*Si le livre vit avec la famille*’, dan gaat het bijna vanzelf. Maar er was uiteraard meer. Mysterie, bijvoorbeeld, het vreemde, het onbegrepene, maar ook nabijheid en vertrouwdheid, zoals in de stem die voorleest. Identificatie: waarom straalt moeder zo vreemd wanneer ze dat boek over een ongelukkige liefde leest? Maar ook de esthetiek die schuilt in het nutteloze van de taal: de zuivere klanken, rijm, ritme, melodie. Lezen, zoals ook niet-lezen, kan een daad van verzet zijn. En als er geen boeken in huis ‘leven’, dan wordt het persoonlijke contact nog veel belangrijker. Een ontmoeting, kort of lang, kan een leven veranderen. *Le passeur*, de culturele veerman, maar ook de smokkelaar, bleef de hele dag nadrukkelijk aanwezig.

Veel projecten passeerden de revue. Er was een heuse markt opgezet in de foyer van Den Bell in Antwerpen en Stichting Lezen van Vlaanderen en die van Nederland toonden aan dat ze voor elke leeftijdsgroep wel iets te bieden hebben. De klemtoon lag op de allerkleinsten, want je kan niet vroeg genoeg beginnen. De bibliotheekwetten van Ranganathan werden niet genoemd, maar “elke lezer zijn boek” was wel een terugkomend thema. Als lezen een plicht wordt, komt het plezier nooit. Het PISA-onderzoek wijst uit dat Vlaanderen en Nederland hoog scoren op technische leesvaardigheid, maar bijzonder laag op leesmotivatie. Een bevinding die **Majo de Saedeleer**, directeur van Stichting Lezen in Vlaanderen, nuanceerde, want uit de participatiesurvey blijkt dan weer dat er

meer gelezen wordt dan vroeger, en dat juist door jongeren. De waarde van lezen wordt trouwens hoog ingeschat. Vakantie is de kostbaarste tijd die we hebben, de tijd die we zelf kunnen besteden zoals we willen. En laat er nu net dán veel gelezen worden.

Bart Moeyaert mocht afsluiten met een verhaal over familie, over schrijven, over verleiden. “Laat u niet misleiden” was zijn boodschap. Soms probeer je te verleiden, zonder succes. Dat betekent echter niets. Misschien blijkt later wel dat net die ontmoeting met jou het verschil maakte.

Bruno Vermeeren

Voorlezen is een toegang tot leesplezier

Naar dagelijkse gewoonte mailbox openen. Onmiddellijk trekt een bericht mijn aandacht met de titel ‘De grote verleiding’. Snel even kijken met 14 februari in het achterhoofd. Het programma zag er verleidelijk uit. De dag zelf waren we te gast in het mooie Den Bell in Antwerpen. De ontvangst was super en de rest van de dag is zo gebeven. De eerste spreekster **Michèle Petit**, antropologe verbonden aan de universiteit van Paris, wist haar publiek te boeien met haar lezing ‘Lire, un art qui se transmits’ (gelukkig voor ons was er een vertaling in onze map). Zij

“ALS LEZEN EEN PLICHT WORDT, KOMT HET PLEZIER NOOIT.”

Onderzoeken tonen aan dat lezen voornamelijk doorgegeven wordt in de familiale omgeving. De aanwezigheid van boeken en een (voor)leescultuur in huis is doorslaggevend.

bestudeerde in het verleden het leesgedrag op het platteland en in volkswijken in Frankrijk en in Latijns-Amerika, voornamelijk in oorlogsgebieden.

Onderzoeken tonen aan dat lezen voornamelijk doorgegeven wordt in de familiale omgeving. De aanwezigheid van boeken en een (voor)leescultuur in huis is doorslaggevend. Voor de bibliotheken en de leerkrachten is de eerste tussenpersoon (meestal de moeder) belangrijk, indien ze zelf lezer is of lezen belangrijk vindt. Voorlezen is een toegang tot leesplezier, maar er zijn belangrijke voorwaarden. Het kind moet voelen dat men iets waardevols wil delen en diegene die voorleest moet er zelf plezier aan beleven. Het kind moet het bovendien leuk vinden en moet mogen bewegen wanneer hij wil. Er mag geen controle uitgevoerd worden of de details begrepen zijn.

De volwassene is de doorgever en draagt een grote verantwoordelijkheid om leesplezier door te geven. Indien de omstandigheden in het dagelijks leven (de strijd om te overleven of werk) te moeilijk zijn dan ontbreekt er bij de kinderen een fase waarin ze taal beter kunnen verwerven.

De eindconclusie was hoopgevend. Het is altijd een persoon (moeder, leerkracht, bibliothecaris, ...) die zijn passie voor

lezen wil delen, die de aanzet geeft. Hij moet daarvoor zelf geen grote lezer zijn maar de manier waarop hij erover praat kan iemand zin geven. Haar eindconclusie was voor mij persoonlijk toch belangrijk. We mogen zeker niet overdrijven om koste wat kost de liefde voor het boek erin te pompen bij een jeugd die zoveel andere interesse heeft maar we mogen zeker niet versagen omdat boeken en culturele goederen een ander mens kunnen maken.

De volgende spreker, **Winnie Ang**, was kinder- en jeugdpsychiater. Zij kwam spreken over de betekenissen van lezen en de invloed op de identiteitsontwikkeling en sociale ontwikkeling op verschillende leeftijden. Zij nam ons mee door de wereld van het kind, van baby tot puber. Hoe staan kinderen tegenover lezen in de verschillende ontwikkelingsfasen. Iedere leeftijd gaat anders om met lezen. De baby's voelen en proeven. De kleuter heeft een concreet taalgebruik. Lezen is voor hem spelen met een fantasiewereld die realiteit en angsten weerspiegelt. Tijdens de lagere schooltijd vergroot het taalgebruik en kunnen ze een complexere gevoelswereld aan (bijv. Jip en Janneke). Het metaforisch denken vergroot en de hoofdfiguur (held) in de verhalen wordt belangrijk. (bijv. Pippi Langkous, Matilda). De volgende stap is de lezer als 'denker'.

Er is onderzoek gedaan door Appleyard en daaruit blijkt dat pubers in een verhaal zoeken naar de betekenis, waarden, normen en rolmodellen. De betrokkenheid en identificatie moet aanwezig zijn (bijv. *Je moet dansen op mijn graf*). De invloed van lezen op de ontwikkeling van het kind is groot. Niet alleen op taalgebied en verwerking van informatie maar zeker de sociaal- emotionele ontwikkeling is belangrijk. Ze sloot af met o.m. een slogan van Stichting Lezen "Lezen is een feest van jezelf herkennen en de wereld herkennen".

Dan hadden we de praktijkmarkt. Hier was het mogelijk om te hopen van tafel naar tafel. Verschillende leesbevorderingsprojecten werden voorgesteld. Keuze genoeg en maar tijd om vier gesprekken te volgen. Even luisteren bij de 'Actief met Fundels'. Gaan we er ook mee in zee of is het te duur? Dan stond ik even bij LINC om meer te weten te komen over het werven van vrijwilligers om op verschillende voorleespunten te gaan voorlezen. 'Jeugdboeken in je valies' leek me ook een leuk en haalbaar project. Het valiesje is nu eens niet voor de kinderen, maar voor de leerkrachten. Prachtig initiatief. Een nieuw opgestart schoolproject 'LIST, 25 boeken per jaar' wil kinderen vloeiend leren lezen. Ze lezen dagelijks in de klas hardop of in stilte een stukje onder het toezien, maar motiverend oog van de leerkracht (zonder dwang). Het is nu al bewezen dat de kinderen er veel baat bij hebben.

Adriaan Langendonck is projectleider van Kunst van Lezen, het landelijk leesbevorderingsprogramma in Nederland. De grote lijn in het programma is het leesplezier in het onderwijs voorop zetten. Nu gaat er nog te veel aandacht uit naar technisch en begrijpend lezen. Door samen te werken kunnen bibliotheken en scholen leesbevorderingsnetwerken opzetten die een betere leesvaardigheid tot gevolg hebben. In Nederland zijn de positieve effecten van het netwerken al duidelijk zichtbaar. Wie hier meer over wil weten moet er maar de Handleiding voor de organisatie van leesbevorderingsnetwerken op na lezen.

De twee directeurs van Stichting Lezen Vlaanderen en Nederland stonden zusterlijk naast elkaar en vertelden over de verschillen en gelijkenissen van de eigen werking.

Hedwige Buys, leerkracht in een basisschool, bracht een mooi verhaal over de dagelijkse praktijk van een boekenjuf. Ze heeft in haar carrière veel veranderingen meegeemaakt maar steeds veel voldoening gehad in haar werk. Nu heeft ze een eigen lokaal (moet het wel delen met

computers) waar de kinderen tijdens de pauze kunnen komen lezen of gewoon boeken inkijken.

Het sluitstuk van deze boeiende studiedag was **Bart Moeyaert**, die steeds weet te verrassen.

Simone Janssens,
openbare bibliotheek Mechelen

> <http://www.locusnet.be/portaal/Locus/Publiekswerking/Leesbevordering3/>

> Foto's: © LOCUS

De praktijkmarkt op 'de grote verleiding'.

Archief wordt verstand van zaken

Adlib Archief is de professionele software voor het beheer van historische, bedrijfs- en overheidsarchieven. Duurzaam, want dankzij de open architectuur blijven uw archiefstukken tot in de lengte der dagen te raadplegen. In Adlib Archief beschrijft u uw archief tot op ieder gewenst niveau. De stukken worden overzichtelijk in context getoond, zodat u gerelateerde informatie direct in beeld heeft. Bovendien bieden verschillende zoekingen u snel en gemakkelijk toegang tot alle bronnen. Met Adlib Archief legt u het verleden vast voor de toekomst

Adlib Archief

Uitgebreid Overzichtelijk Flexibel Van globaal tot gedetailleerd Conservering- en Restauratiemodule Studiezaalmodule Bewaarbeheer Inschrijvingen Meerdere zoekmogelijkheden Meertalig Internationale standaarden ISAD (G) EAD ISAAR(CPF) Unicode Integreerbaar met Adlib Bibliotheek en Adlib Museum tot één 'crossdomain' systeem Databasekeuze MS SQL Server, Oracle en Adlib Open System API-koppelingen Aanpasbaar aan elk soort archief.

adlib
The easy way to knowledge

Adlib Information Systems
+31 (0)346 586800
sales@adlibsoft.com
www.adlibsoft.com